

แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของไทยในยุคการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล GUIDELINES FOR PARTICIPATORY SCHOOL MANAGEMENT IN THAILAND IN DIGITAL TRANSFORMATION ERA

สายเพ็ญ สังคณี*, วีระกุล อรัณยนาท และ สุวิทย์ ภาณุจारी

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี,
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และ
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Saipen Sangkanee*, Weeragul Aranyanak and Suwit Panujari

College of Innovation Management Rajamangala University of Technology Rattanakosin Affiliation,
College of Innovation Management Rajamangala University of Technology Rattanakosin Affiliation and
College of Innovation Management Rajamangala University of Technology Rattanakosin Affiliation

*Corresponding Author E-mail : saipen.san@rmutr.ac.th

(วันรับบทความ : เมษายน 28, 2568 ; วันแก้ไขบทความ : พฤษภาคม 22, 2568 ; วันตอบรับบทความ : พฤษภาคม 23, 2568)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของไทยในยุคการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล โดยวิเคราะห์บริบทการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม รูปแบบและกระบวนการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล ตลอดจนเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในบริบทการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลของไทย ผลการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบและกระบวนการให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล ได้แก่ ภาวะผู้นำดิจิทัล การพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากร การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่เหมาะสม

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล

Abstract

This academic article aims to present guidelines for participatory school management in Thailand in the digital transformation era. It analyzes the digital transformation context affecting school administration, concepts and theories related to participatory management, models and processes for participatory school management in the digital era, as well as proposing development approaches for participatory school management within Thailand's digital transformation context. The study found that participatory school management in the digital era necessarily requires adjusting models and processes to align with the changing context, using digital technology as a tool to promote the participation of all stakeholders. The key factors affecting the success of participatory school management in the digital era include digital leadership, development of staff digital skills, creation of an organizational culture conducive to participation, and development of appropriate digital infrastructure.

Keywords : School Management, Participatory Management, Digital Transformation

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digital Transformation) เป็นปรากฏการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม รวมทั้งระบบการศึกษาของไทย เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ การสอน และการบริหารจัดการสถานศึกษาดังที่ สุวิทย์ เมษินทรีย์ (2562 : 12) ได้กล่าวไว้ว่า

การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาทั้งระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบและกระบวนการให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง

ในขณะเดียวกันแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในการบริหารสถานศึกษาของไทย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 39 ระบุให้กระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 14)

ธีระ รุญเจริญ (2563 : 28) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม อย่างไรก็ตามการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัลยังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ทั้งในด้านการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของผู้บริหารและบุคลากร การพัฒนาทักษะดิจิทัล และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล

ดังนั้นผู้เขียนจึงนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของไทยในยุคการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล โดยวิเคราะห์บริบทการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลต่อการบริหารสถานศึกษา และแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล รูปแบบและกระบวนการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล ตลอดจนเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในบริบทการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลของไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยในยุคดิจิทัล

1. บริบทการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา

การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านกระบวนการทำงาน โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร และรูปแบบการให้บริการ การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลไม่เพียงเกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน แต่ยังครอบคลุมถึงการปรับเปลี่ยนในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลที่เหมาะสม

1.1 ความหมายและความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล

การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digital Transformation) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในทุกส่วนขององค์กร ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านกระบวนการทำงาน โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร และรูปแบบการให้บริการ (จิราธร พานิช, 2561 : 45) ในบริบทของการศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลไม่ได้หมายถึงเพียงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัล

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2564 : 32) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลต่อการศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัลได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการเรียนรู้ จากการเรียนรู้แบบดั้งเดิมไปสู่การเรียนรู้แบบดิจิทัลที่ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางและหลากหลาย ส่งผลให้บทบาทของครูและผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนไปสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Learning Facilitator) และผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digital Transformation Leader)

1.2 ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลต่อการบริหารสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาในหลายมิติ ดังนี้

1.2.1 การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการ

เทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้โครงสร้างและระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนไปสู่รูปแบบที่มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเอื้อต่อการทำงานร่วมกันในรูปแบบเครือข่าย (Network) มากกว่าการทำงานตามสายการบังคับบัญชาแบบดั้งเดิม (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2564 : 67) การนำระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ

(Management Information System: MIS) มาใช้ในสถานศึกษาช่วยให้การตัดสินใจและการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2.2 การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

เทคโนโลยีดิจิทัลเปิดโอกาสให้การสื่อสารและการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็วผ่านช่องทางดิจิทัลที่หลากหลาย เช่น สื่อสังคมออนไลน์ แอปพลิเคชันการประชุมออนไลน์ และแพลตฟอร์มการทำงานร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564 : 42) การสื่อสารและการมีส่วนร่วมในรูปแบบดิจิทัลช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาได้มากขึ้น

1.2.3 การเปลี่ยนแปลงในการบริหารทรัพยากรและงบประมาณ

เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้การบริหารทรัพยากรและงบประมาณในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น ผ่านระบบการบริหารงบประมาณออนไลน์ ระบบการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ และระบบการติดตามการใช้ทรัพยากรดิจิทัล (ชัยยนต์ เพาพาน, 2563 : 83) นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถระดมทรัพยากรและเงินทุนผ่านช่องทางดิจิทัล เช่น แพลตฟอร์มการระดมทุนออนไลน์ (Crowdfunding Platform) และการบริจาคผ่านระบบดิจิทัล

1.2.4 การเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาบุคลากร

การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลส่งผลให้การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาต้องมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัล (Digital Literacy) และทักษะในศตวรรษที่ 21 มากขึ้น โดยอาศัยรูปแบบการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning) การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) และชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ (Online Professional Learning Community) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563 : 56)

1.3 นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อการศึกษาของไทย

ประเทศไทยได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580) และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล การพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากร และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการและการเรียนการสอน (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2561 : 32)

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและมาตรการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา เช่น โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance Learning Information Technology: DLIT) โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television: DLTV) และโครงการสร้างโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564 : 72)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563 : 93) ได้เสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาไทยในยุคดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลเพื่อการศึกษา 2) การพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนดิจิทัล และ 4) การพัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาดิจิทัล ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวมุ่งเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัล

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลเป็นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในทุกส่วนขององค์กรในด้านการศึกษาคครอบคลุมทั้งการเรียนการสอน การบริหาร การพัฒนาหลักสูตร และการประเมินผล ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ และปรับบทบาทครูผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ผลกระทบท่อการบริหารสถานศึกษามีหลายด้าน ทั้งการปรับโครงสร้างองค์กรให้ยืดหยุ่น การใช้ช่องทางดิจิทัลในการสื่อสาร การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากร และการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะดิจิทัล

ประเทศไทยมีนโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญ เช่น แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และโครงการ DLIT, DLTV สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้เสนอยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทักษะดิจิทัลของบุคลากร ระบบการเรียนการสอน และระบบบริหารจัดการการศึกษาดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล

2. ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลต่อการบริหารสถานศึกษา

การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาในหลายมิติ โดยเฉพาะด้านโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการที่ต้องปรับเปลี่ยนสู่รูปแบบที่มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเน้นการทำงานแบบเครือข่ายมากกว่าการบังคับบัญชาแบบดั้งเดิม การนำระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการมาใช้ในสถานศึกษาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจและการบริหารงานให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลต่อการบริหารสถานศึกษา

การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาในหลายมิติ คือ การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้โครงสร้างและระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนไปสู่รูปแบบที่มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเอื้อต่อการทำงานร่วมกันในรูปแบบเครือข่าย (Network) มากกว่าการทำงานตามสายการบังคับบัญชาแบบดั้งเดิม (วิโรจน์ สารัตนะ, 2564 : 67) การนำระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ (Management Information System: MIS) มาใช้ในสถานศึกษาช่วยให้การตัดสินใจและการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

เทคโนโลยีดิจิทัลเปิดโอกาสให้การสื่อสารและการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็วผ่านช่องทางดิจิทัลที่หลากหลาย เช่น สื่อสังคมออนไลน์ แอปพลิเคชันการประชุมออนไลน์และแพลตฟอร์มการทำงานร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564 : 42) การสื่อสารและการมีส่วนร่วมในรูปแบบดิจิทัลช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาได้มากขึ้น

2.3 การเปลี่ยนแปลงในการบริหารทรัพยากรและงบประมาณ

เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้การบริหารทรัพยากรและงบประมาณในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น ผ่านระบบการบริหารงบประมาณออนไลน์ ระบบการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ และระบบการติดตามการใช้ทรัพยากรดิจิทัล (ชัยยนต์ เพาพาน, 2563 : 83) นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถระดมทรัพยากรและเงินทุนผ่านช่องทางดิจิทัล เช่น แพลตฟอร์มการระดมทุนออนไลน์ (Crowdfunding Platform) และการบริจาคผ่านระบบดิจิทัล

2.4 การเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาบุคลากร

การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลส่งผลให้การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาต้องมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัล (Digital Literacy) และทักษะในศตวรรษที่ 21 มากขึ้น โดยอาศัยรูปแบบการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning) การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) และชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ (Online Professional Learning Community) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563 : 56)

2.5 นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อการศึกษาของไทย

ประเทศไทยได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580) และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล การพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากร และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการและการเรียนการสอน (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2561 : 32)

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและมาตรการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา เช่น โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance Learning Information Technology : DLIT) โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television : DLTV) และโครงการสร้างโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564 : 72)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563 : 93) ได้เสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลเพื่อการศึกษา 2) การพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนดิจิทัล และ 4) การพัฒนาระบบ

บริหารจัดการการศึกษาดิจิทัล ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวมุ่งเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัล

ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาในหลายมิติสำคัญ โครงสร้างและระบบการบริหารจัดการต้องปรับเปลี่ยนสู่รูปแบบที่ยืดหยุ่น คล่องตัว และเน้นการทำงานแบบเครือข่ายมากกว่าการบังคับบัญชาแบบดั้งเดิม การนำระบบสารสนเทศมาใช้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจและการบริหารจัดการรูปแบบการสื่อสารและการมีส่วนร่วมเปลี่ยนแปลงผ่านช่องทางดิจิทัลที่หลากหลาย ช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ การบริหารทรัพยากรและงบประมาณมีประสิทธิภาพขึ้นผ่านระบบออนไลน์ต่างๆ และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาระดมทุนผ่านช่องทางดิจิทัล การพัฒนาบุคลากรต้องมุ่งเน้นทักษะดิจิทัลและทักษะศตวรรษที่ 21 ผ่านรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ประเทศไทยมีนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่สำคัญ รวมถึงยุทธศาสตร์ 4 ด้านของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัล

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล

3.1 ความหมายและความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) เป็นแนวคิดการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานขององค์กร (ธีระ รุญเจริญ, 2563 : 42) ในบริบทของการบริหารสถานศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการ และประเมินผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2562 : 27)

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2564 : 52) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความผูกพันต่อองค์กร ส่งเสริมการยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจ และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างความโปร่งใสและยอมรับผิดชอบในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของธรรมาภิบาล (Good Governance)

ในยุคดิจิทัล การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ในการมีส่วนร่วม (วิจารณ์ พานิช, 2561 : 78)

3.2 ทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัลเป็นแนวทางสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจและพัฒนาสถานศึกษา โดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ประสานงาน และสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง

3.2.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff

Cohen และ Uphoff (1980 อ้างใน สงวน อินทร์รักษ์, 2563 : 45) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in Decision Making) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Participation in Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Participation in Benefits) และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation) ในยุคดิจิทัล การมีส่วนร่วมทั้ง 4 มิติดังกล่าวสามารถดำเนินการผ่านช่องทางดิจิทัลที่หลากหลาย เช่น การประชุมออนไลน์ การสำรวจความคิดเห็นออนไลน์ และแพลตฟอร์มการทำงานร่วมกัน

3.2.2 ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theory)

ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เสนอโดย Bass และ Avolio (1994 อ้างใน ไพฑูรย์ สีนารัตน์, 2564 : 67) ให้ความสำคัญกับการสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้นำในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะสามารถนำพาองค์กรผ่านการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

3.2.3 ทฤษฎีองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization Theory)

ทฤษฎีองค์การแห่งการเรียนรู้ที่เสนอโดย Senge (1990 อ้างใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2564 : 93) ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การมีวิสัยทัศน์ร่วม และการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล สถานศึกษาที่เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้จะส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการสร้างและแบ่งปันความรู้

3.2.4 ทฤษฎีการบริหารจัดการเครือข่าย (Network Governance Theory)

การบริหารจัดการเครือข่าย หมายถึง รูปแบบการบริหารที่เน้นการสร้างความร่วมมือการประสานงาน และการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างองค์กรหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย โดยความสัมพันธ์เหล่านี้มีลักษณะเป็นแนวนราบมากกว่าแนวดิ่ง และอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจและการพึ่งพาอาศัยกัน รูปแบบของเครือข่าย 1) เครือข่ายนโยบาย (Policy Networks) เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นเพื่อกำหนดและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ 2) เครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Networks) เป็นเครือข่ายที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานร่วมกัน 3) เครือข่ายทางสังคม (Social Networks) เป็นเครือข่ายที่เกิดจากความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคน 4) เครือข่ายดิจิทัล (Digital Networks) เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นและดำเนินการผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัลเป็นแนวคิดที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีบทบาทในการคิด วางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการ และประเมินผลร่วมกัน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสนับสนุน ทำให้การมีส่วนร่วมมีความสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงได้มากขึ้น ทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff ที่แบ่งการมีส่วนร่วมเป็น 4 มิติ ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เน้นการสร้างแรงบันดาลใจและวิสัยทัศน์ร่วม, ทฤษฎีองค์การแห่งการเรียนรู้ของ Senge ที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน และทฤษฎีการบริหารจัดการเครือข่ายที่มุ่งสร้างความร่วมมือผ่านเครือข่ายหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะเครือข่ายดิจิทัลซึ่งมีบทบาทสำคัญในยุคปัจจุบัน ทั้งหมดนี้ช่วยส่งเสริมธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลข้างต้นนำมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของไทยในยุคการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย คือ (1) ปัจจัยสนับสนุน มี 4 องค์ประกอบย่อย คือ ภาวะผู้นำดิจิทัล, ทักษะดิจิทัลของบุคลากร, วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม, โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (2) กระบวนการมีส่วนร่วม สนับสนุน มี 4 องค์ประกอบย่อย คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน, การมีส่วนร่วมในการวางแผน, การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน, การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สนับสนุน มี 5 องค์ประกอบย่อย คือ ผู้บริหาร, ครูและบุคลากร, นักเรียน, ผู้ปกครอง, ชุมชนและเครือข่าย (4) เทคโนโลยีดิจิทัล สนับสนุน มี 4 องค์ประกอบย่อย คือ แพลตฟอร์มการทำงานร่วมกัน, ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร, เครื่องมือสื่อสารดิจิทัล, ระบบการเรียนรู้ออนไลน์

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของไทยในยุคการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของไทยในยุคการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน ดังนี้

1. ปัจจัยสนับสนุน

1.1 ภาวะผู้นำดิจิทัล ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล สร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

1.2 ทักษะดิจิทัลของบุคลากร การพัฒนาความรู้และทักษะด้านดิจิทัลให้บุคลากรสามารถใช้เทคโนโลยีในการทำงานและมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม การสร้างค่านิยม ความเชื่อ และแนวปฏิบัติที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง

1.4 โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมและทั่วถึง เพื่อสนับสนุนการทำงานและการมีส่วนร่วมในรูปแบบดิจิทัล

2. กระบวนการมีส่วนร่วม

2.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

2.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา

2.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมลงมือปฏิบัติตามแผนและการตัดสินใจที่กำหนดไว้

2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

3. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3.1 ผู้บริหาร ผู้อำนวยการและทีมบริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทในการกำหนดทิศทางและนโยบาย

3.2 ครูและบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานหลักในการจัดการเรียนการสอนและการสนับสนุนการศึกษา

3.3 นักเรียน ผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา

3.4 ผู้ปกครอง ครอบครัวของนักเรียนที่มีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนรู้ที่บ้าน ชุมชนและเครือข่ายหน่วยงาน องค์กร และบุคคลในชุมชนที่มีส่วนสนับสนุนการจัดการศึกษา

4. เทคโนโลยีดิจิทัล

4.1 แพลตฟอร์มการทำงานร่วมกัน เครื่องมือดิจิทัลที่สนับสนุนการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ เช่น Google Workspace, Microsoft Teams

4.2 ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ระบบที่ช่วยในการจัดเก็บ วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

4.3 เครื่องมือการสื่อสารดิจิทัล ช่องทางการสื่อสารออนไลน์ เช่น อีเมล แอปพลิเคชันการส่งข้อความ สื่อสังคมออนไลน์

4.4 ระบบการเรียนรู้ออนไลน์ แพลตฟอร์มที่สนับสนุนการเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาชีพแบบออนไลน์มีดังนี้

การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทุกมิติขององค์กร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งกระบวนการ โครงสร้าง วัฒนธรรม และการให้บริการ ในด้านการศึกษา ไม่ได้จำกัดแค่ในห้องเรียน แต่รวมถึงการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตร การประเมินผล และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไร้ข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้หลากหลายมากขึ้น ส่งผลให้บทบาทของครูและผู้บริหารเปลี่ยนไปเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ซึ่งจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ ทักษะดิจิทัล และความสามารถในการปรับตัว เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เท่าทันและสอดคล้องกับบริบทของสังคมในศตวรรษที่ 21

บทสรุป

บทความนี้ได้นำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของไทยในยุคการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล โดยชี้ให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล ทำให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในทุกมิติขององค์กร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งกระบวนการ โครงสร้าง วัฒนธรรม และการให้บริการ ในด้านการศึกษา ไม่ได้จำกัดแค่ในห้องเรียน แต่รวมถึงการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตร การประเมินผล และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไร้ข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้หลากหลายมากขึ้น ส่งผลให้บทบาทของครูและผู้บริหารเปลี่ยนไปเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ซึ่งจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ ทักษะดิจิทัล และความสามารถในการปรับตัว เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เท่าทันและสอดคล้องกับบริบทของสังคมในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาในหลายมิติ ทั้งด้านโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการ รูปแบบการสื่อสาร และการมีส่วนร่วม การบริหารทรัพยากรและงบประมาณ ตลอดจนการพัฒนาบุคลากร การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบ และกระบวนการให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ทฤษฎี การบริหารจัดการเครือข่ายได้กลายเป็นแนวคิดสำคัญที่ช่วยอธิบายรูปแบบความสัมพันธ์และการจัดการความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารสถานศึกษา โดยเน้นความสัมพันธ์แนวนอนที่อยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล ได้แก่ ภาวะผู้นำดิจิทัลที่สามารถสร้างวิสัยทัศน์และขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีในการทำงานและการมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่เหมาะสมและทั่วถึง การนำแนวคิดการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ในบริบทของประเทศไทย ควรคำนึงถึงความแตกต่างด้านความพร้อมและศักยภาพของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น ตลอดจนนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาการศึกษาและดิจิทัล การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นกลไกสำคัญในการระดมทรัพยากร แลกเปลี่ยนความรู้ และร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคมในยุคดิจิทัล อย่างไรก็ตาม การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัลยังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล ข้อจำกัดด้านทักษะ และทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงประเด็นด้านความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ซึ่งต้องได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัลสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

จากการสังเคราะห์แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของไทยในยุคการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย คือ (1) ปัจจัยสนับสนุน มี 4 องค์ประกอบย่อย คือ ภาวะผู้นำดิจิทัล ทักษะดิจิทัลของบุคลากร วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (2) กระบวนการมีส่วนร่วม สนับสนุน มี 4 องค์ประกอบย่อย คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สนับสนุน มี 5 องค์ประกอบย่อย คือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่าย และ (4) เทคโนโลยีดิจิทัล สนับสนุน มี 4 องค์ประกอบย่อย คือ แพลตฟอร์มการทำงานร่วมกัน ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร เครื่องมือการสื่อสารดิจิทัล ระบบการเรียนรู้ออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2561). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580)*.

กรุงเทพฯ : กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)*

พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- ชัยยนต์ เพาพาน. (2563). การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 22 (3), 78-95.
- ธีระ รุญเจริญ. (2563). การบริหารสถานศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2564). การศึกษาไทยในยุคดิจิทัล: โอกาสและความท้าทาย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2561). การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลกับการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2564). การบริหารการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็น และบริบท. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- สงวน อินทร์รักษ์. (2563). การบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการจัดการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2562). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการก้าวสู่ยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2564). ภาวะผู้นำทางการศึกษาในยุคดิจิทัล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2562). โลกเปลี่ยน คนปรับ : หลุดจากกับดัก ขยับสู่ความยั่งยืน. กรุงเทพฯ : กรุงเทพธุรกิจ.